

активности и самостоятельности в получении знаний, формировании умений, что в итоге приводит к повышению качества и эффективности образования. Также практика разработки и использования ЭУМК позволяет повысить квалификацию преподавателей и развить их педагогическое мастерство.

Литература

1. Образовательный стандарт высшего образования. Высшее образование. Первая ступень. Специальность 1-21 05 02 Русская филология (по направлениям): ОСВО 1-21 05 02-2013. Введен в действие 30.08.2013. Минск: Мин-во образования Респ. Беларусь: РИВШ, 2013. 45 с.
2. URL: <http://elib.bspu.by/bitstream/doc/1482/> (дата обращения: 27.10.2021).

Резниченко А.А.

здобувач вищої освіти

Шарова Т.М.

доктор філологічних наук

професор кафедри суспільно-гуманітарних наук

Таврійський державний агротехнологічний університет

імені Дмитра Моторного

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРЕВАГИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Анотація. У статті проаналізовано дистанційне навчання у контексті викликів сучасної університетської освіти; представлено можливість виокремлення можливих переваг та недоліків освітнього дистанційного процесу; представляємо науковій спільноті проблеми дистанційної освіти в Україні, оскільки маємо порівняльний аналіз дистанційної та очної форм навчання.

Ключові слова: дистанційне навчання, Інтернет, інформаційні технології, форма навчання, он-лайн.

Reznichenko A.A., Sharova T.M. Problems and Benefits of Distance Learning in a Pandemic Condition in Higher Education Institutions. *The article analyzes distance learning in the context of the challenges of modern university education; the ability to identify all possible advantages and disadvantages of the educational distance process; we present to the scientific community the problems of distance education in Ukraine, as we have a comparative analysis of distance and full-time forms of learning.*

Key words: *distance learning, Internet, information technologies, forms of learning, online.*

Наше суспільство поставило важливе завдання для закладів вищої освіти – необхідність створення доступу до якісної масової освіти все більш широких верств суспільства, оскільки для будь-якої країни ступінь її економічного і технологічного розвитку пропорційні середньому рівню знань, умінь, навичок і кваліфікацій її активного населення.

Сьогодні за допомогою сучасних технологій активно впроваджується дистанційне навчання, одним із основних компонентів якого є самостійна навчальна діяльність. Завдяки дистанційному навчанню здобувачі вищої освіти мають змогу віддалено отримувати необхідний навчальний матеріал у будь-який час. Форми організації процесу дають змогу використовувати інтерактивні технології викладення матеріалу (відеоматеріали, презентації та ін.), здобувати повноцінну освіту або підвищувати професійну кваліфікацію; самостійно працювати з навчальним матеріалом тощо [1, с. 121].

Сьогоднішні методи до визначення поняття «дистанційне навчання» були сформульовані та висвітлені такими вченими, як М. Томпсон, М. Мур, А. Кларк, Д. Кіган, кожен з яких підкреслював окремі деталі щодо властивостей «домашньої» освіти.

Дистанційне навчання – це технологія, яка базується на принципах відкритого навчання, широко використовує комп'ютерні навчальні програми різного призначення та створює за допомогою сучасних телекомунікацій інформаційне освітнє середовище для постачання навчального матеріалу та спілкування [2].

Дистанційне навчання – це така форма організації освітнього процесу, основою якої є самостійна робота людини, яка навчається. Це

дає змогу навчатися у зручний для людини час та у віддаленому від викладача місці. Названий тип навчання дає змогу отримати освіту широкому колу людей, які мають певні обмеження задля очного навчання. Значна кількість людей має вікові обмеження, через що цю форму навчання інколи називають освітою дорослих (adult education). В умовах пандемії дистанційне навчання приймає інший вигляд – воно стає єдиним безпечним засобом здобування освіти, адже мінімізується ризик зарадження [3, с. 314]. Виконувати різноманітні справи з метою удосконалення власних компетентностей можна на освітньому порталі університету, використовуючи при цьому Інтернет, або за допомогою локального засобу навчального призначення [8].

Іншими словами, дистанційне навчання передбачає таку організацію навчального процесу, коли студент навчається самостійно за розробленою викладачем програмою і віддалений від нього у просторі чи в часі, однак може вести діалог з ним за допомогою засобів телекомунікації.

Дистанційна освіта має багато позитивних рис, які виділяють її особливості та характер повернення, а саме:

- доступність;
- демократичний зв'язок «викладач – студент»;
- використання сучасних освітніх технологій;
- гнучкість та актуальність;
- «домашня освіта» формує глобальний принципово новий освітній простір;
- можливість займатися в зручний для себе час у зручному місці;
- паралельне навчання поряд із професійною діяльністю;
- можливість звертання до багатьох джерел навчальної інформації, розміщеною у будь-яких інтернет-джерелах;
- сконцентроване подання навчальної інформації [4, с. 98].

Серед важливих проблем дистанційного навчання можна виокремити:

1. Відсутність особистого спілкування між викладачем та студентом наявність у студента сильної особистої мотивації, вміння навчатися самостійно.
2. Відсутність можливості негайного практичного застосування отриманих знань із наступним обговоренням виниклих питань.

3. Недостатнє технічне або програмне забезпечення.
4. Відсутність або велика вартість комп'ютерних програм, необхідних для адміністрування освітнім порталом або сайтом [4, с. 99].

Не менш важливими є тимчасові труднощі, що з'явилися підчас реалізації задумів щодо впровадження дистанційного навчання та, власно, під час самого оствінього дистанційного процесу. До них можна віднести:

1. Відсутність досвіду впровадження та ведення занять у дистанційній формі.
2. Тимчасова відсутність технічного забезпечення.
3. Недостатньо методичного матеріалу, що ускладнює правильність проведення дистанційних занять.
4. Проблема пошуку кадрів [4, с. 101].

Дистанційна освіта, як і кожна з форм навчання, має свої переваги та недоліки, проте система дистанційного навчання, на сьогоднішній день, є необхідністю. Її можна окреслити як «новітній різновид освіти», у площині якого студенти самостійно трудяться вдома, а їхні комунікативні відносини з іншими здобувачами освіти та викладачами здійснюються переважно через відеоконференції, електронні форуми та через інші можливості мережевої комунікації [6, с. 106].

Дистанційна освіта в Україні не відповідає вимогам, які ставляться до інформаційного суспільства і не забезпечує повноцінного входження України в міжнародний освітній простір. Проблеми дистанційної освіти залежать від багатьох факторів, які заважають впровадженню новітньої системи. До них відносять:

- недосконалість законодавчої бази щодо широкого впровадження дистанційної форми навчання;
- недостатнє фінансування для забезпечення матеріальної бази вищих навчальних закладів для впровадження ДФН;
- низьке фінансування робіт з розробки і впровадження дистанційних технологій у вищих навчальних закладах;
- недостатність державної підтримки процесу розвитку дистанційної освіти в Україні;
- недостатній розвиток інформаційно-комунікаційної інфраструктури в Україні [6, с. 107].

Важливо сказати, що головною перешкодою у впровадженні дистанційної освіти в Україні є її невизнання внутрішньою культурою. Так як Україна є Пострадянською країною, тому загалом в системі освіти переважають традиційні методи та засоби навчання. Незважаючи на перешкоди та непорозуміння, «домашня освіта» широко впроваджується у вищу школу, де приділяється увага на розробку методичних посібників, програмного забезпечення для створення освітнього простору [7, с. 193].

Не менш важливим є те, що активне впровадження дистанційної освіти почалося за часів пандемії нового вірусу COVID-19, який перевіряв готовність української освіти продовжувати навчання у критичних ситуаціях. «Рік пандемії – це абсолютно незвичайний рік для всього світу, не тільки для України. Позиція всього світу, і Міністерство освіти України не виняток, в тому, що дистанційна освіта ніколи не замінить повноформатного очного спілкування. Але це можливість не зупиняти освітній процес під час, наприклад, «червоних» зон карантину, коли відвідування навчальних закладів заборонено... якість і рівень дистанційної освіти... покращилася і зараз становить 70-75%», – акцентував у своєму виступі Міністр освіти та науки України С. Шкарлет [5].

Використання дистанційної форми навчання надає можливість полегшити шлях опанування потрібним навчальним матеріалом за умови дотримання низки загально дидактичних принципів, які певною мірою модифікувалися у відповідності до сучасних умов:

- принцип креативності у пізнавальній діяльності;
- принцип відповідності фундаментальності навчання пізнавальним потребам особи, яка навчається;
- принцип вільного вибору інформації, яка отримується шляхом визначеної діяльності;
- принцип індивідуальної навчальної траєкторії студента [7, с. 193].

У табличному варіанті представлений порівняльний аналіз форм навчання, що дозволяє зробити певні висновки щодо освітнього процесу в закладах вищої освіти в умовах сьогодення. До уваги було взято очну форму навчання та дистанційну підготовку здобувачів вищої освіти.

Критерії	Очна форма навчання	Дистанційна форма навчання
Якість освіти	Залежить від викладання та сприйняття інформації	Залежить від бажання та самоконтролю
Характеристика знань та інформації	Змістовність і наочність	Гнучкість, адаптивність та інтерактивність
Пошук інформації	Інтернет та інтерактивні засоби	
Місце проведення	У закладі вищої освіти (в ауд.)	У будь-якому комфортному місці за допомогою відеоконференції
Актуальність	Є головною формою здобуття вищої освіти	В реаліях пандемії є альтернативною формою
Форми занять	Лекції, семінари, лабораторні роботи, практичні роботи та консультації	

Слід акцентувати увагу на тому, що нами було обрано такі критерії: характеристика знань та інформації, пошук інформації, місце проведення, актуальність занять та освітнього процесу, вибір форми заняття. Порівнюючи очне та дистанційну форми навчання, нами було викоремлено той факт, що очна форма навчання є більш змістовною, оскільки на заняттях можна викорисовувати наочний матеріал, що суттєво покращує якість освітнього процесу. Однак, під час дистанційного навчання освітній процес набуває гнучких форм, може бути інтерактивним. Шукати інформацію можна за будь-якої форми навчання в Інтернеті, або в підручниках. Комфортне місце перебування під час дистанційного навчання дозволяє здобувача вищої освіти позитивно налаштуватись на отримання нової цікавої інформації, у той час, коли при очному навчанні не всі аудиторії можуть бути облаштовані комфортом та умовами сьогодення. Обираючи форми роботи на заняттях, важкість виникає із лабораторними заняттями, оскільки для проведення таких занять необхідне обладнання, яке

наявне в спеціально облаштованих цехах, лаборанторіях, центрах. У цьому аспекті очне навчання є більш актуальним та затребуваним.

Отже, формування нових організаційних форм навчання є дуже важливим в умовах зміни суспільних запитів. Незважаючи на недоліки та недосконалість новітньої системи, дистанційна освіта має право на існування. Однак, кожен учасник освітнього процесу в умовах пандемії повинен самостійно обрати для себе оптимальні шляхи з метою отримання якісної освіти.

Успішне вирішення проблеми впровадження дистанційної освіти в Україні сприятиме підвищенню якості і рівня доступності вищої освіти, інтеграції національної системи освіти в наукову, виробничу, соціальносуспільну та культурну інформаційну інфраструктуру світового співтовариства. Отже, можна зробити висновок, дистанційна освіта – майбутнє України.

Література

1. Білега О.В. Проблеми організації дистанційного навчального процесу у вищій школі. *Управління якістю підготовки фахівців*. 2020. С. 121–123.
2. Богачков Ю.М., Пінчук О. П., Царенко В.О. Дистанційні освітні студії. Функції та можливості. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/11084308.pdf>.
3. Голуб Н.О. Дистанційна освіта: переваги та недоліки. *Збірник науково-методичних праць таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного*. 2021. Вип. 24. С. 314–318.
4. Демида Б., Сагайдак С., Копил І. Системи дистанційного навчання: огляд, аналіз, вибір. *Lviv Polytechnic National University Institutional Repository*. 2011. С. 98–107.
5. Клочко Н. Шкарлет про рік «дистанційки»: Критичного падіння якості освіти в Україні немає. URL: <https://www.depo.ua/ukr/life/shkarlet-pro-rik-distantsiyki-kritichnogo-padinnya-yakosti-osviti-v-ukraini-nemae-202105241324525>.
6. Павленко О.М., Шаров С.В., Москальова Л.Ю., Шарова Т.М., Коваленко А.С. Реалізація дистанційної форми навчання засобами

- платформи Moodle у процесі підготовки майбутніх філологів. *Engineering and Educational Technologies*, 2019. № 7 (3), 106–121.
7. Самолюк Н., Швець М. Актуальність і проблемність дистанційного навчання. *Нова педагогічна думка*. 2013. № 1.1. С. 193.
8. Шаров С., Шарова Т. Електронний підручник історія зарубіжної літератури XVII–XVIII ст. у самостійній діяльності студентів-філологів. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини*. 2011. № 3. С. 304–311.

Шаров С.В.

*кандидат педагогічних наук
доцент кафедри комп'ютерних наук
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного*

ІНФОРМАТИЗАЦІЯ ОСВІТИ ЯК ВЕКТОР РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

***Анотація.** У статті розглядаються основні напрямки впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес. Зазначається, що розвиток інформаційного суспільства суттєво впливає на освітній процес. Розглядаються характерні ознаки інформаційного суспільства та інформатизації освіти. Звертається увага на перевагах електронних освітніх ресурсах, електронних засобах навчального призначення, електронних підручниках, дистанційної освіти та ін.*

***Ключові слова:** інформаційне суспільство, інформатизації освіти, дистанційна освіта, електронні підручники*

***Sharov S. Informatization of Education as a Vector of Development of Modern Society.** The article considers the main directions of implementation of information and communication technologies into the educational process. It is noted that the development of the information society significantly affects the educational process. There are considered the characteristic features of the informational society and informatization*